

www.wroclaw.pl

Projekt edukacyjny realizowany w cyklu LUDZIE I ZDARZENIA, w ramach zadania Strzelińsko-Wrocławskiego Oddziału SNaP, wspieranego przez Gminę Wrocław: *Edukacja regionalna dzieci i młodzieży. POZNAJ SWÓJ DOLNY ŚLĄSK.*

Katarzyna Skrzypik - Okoniewska

Temat: Wielcy ludzie we Wrocławiu.

Postacie Radia i Pomarańczowej Alternatywy

Projekt realizowany w klasie II a (z innowacją dziennikarską) LO nr XIII we Wrocławiu. Po modyfikacji, przeformułowaniu kart zadań dla uczniów oraz większej roli nauczyciela może być zrealizowany w gimnazjum.

CELE GŁÓWNE

- ✓ Poznanie najnowszej historii Wrocławia.
- ✓ Integracja wewnątrzszkolna oraz ze społecznością lokalną.
- ✓ Kształtowanie odpowiedzialności za podejmowane zadanie.
- ✓ Umożliwienie rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów.
- ✓ Kształtowanie poczucia więzi z regionem, miejscem urodzenia.
- ✓ Rozwijanie umiejętności poszukiwania i przetwarzania informacji.
- ✓ Rozwijanie umiejętności pracy w zespole i planowania czasu pracy
- ✓ Zachęcenie uczniów do samodzielnej pracy badawczej

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- ✓ definiuje podstawowe pojęcia związane z projektem;
- ✓ lokalizuje czas i miejsce analizowanych zdarzeń;
- ✓ umie korzystać z różnych źródeł informacji;
- ✓ potrafi gromadzić dokumentację związaną z problemem (nagrania, film, zdjęcia itp.);
- ✓ wpisuje analizowane postaci i zdarzenia w kontekst historyczny;
- ✓ dostrzega wpływ ruchów kontrkulturowych na myślenie o rzeczywistości ludzi żyjących w czasach PRL-u;
- ✓ potrafi wyjaśnić sens udziału mieszkańców miast w happeningach;
- ✓ zna rolę radia w życiu codziennym słuchaczy;
- ✓ przejrzysto i efektownie przekazuje swoją wiedzę koleżankom i kolegom z grupy.

SCENARIUSZ I OPIS DZIAŁAŃ

Etap 1.

Faza przygotowawcza

1. Opracowanie harmonogramu działań.
2. Przygotowanie przez nauczyciela kart pracy dla grup i przydzielenie zadań uczniom.
3. Poszukiwanie najnowszych publikacji o Pomarańczowej Alternatywie.
4. Rozmowy ze świadkami wydarzeń, happeningów na wrocławskich ulicach.

5. Spotkania z Marią Woś i Krzysztofem Zamirowskim - pracownikami radia.
6. Wybór formy zaprezentowania wyników pracy.

Część I projektu: LUDZIE RADIA.

Grupa uczniów pracujących nad projektem została zaproszona do PRW na spotkanie z panią Marią Woś. Podczas niego uczniowie zadawali pytania dotyczące pracy dziennikarza radiowego. Następnie zostaliśmy oprowadzeni po muzeum PRW, uświadomiliśmy sobie jak nagrywano audycje radiowe pięćdziesiąt lat temu i w kolejnych latach, aż do czasów techniki cyfrowej. Spacerując po muzeum usłyszeliśmy wiele ciekawych anegdot, które okazały się bardzo przydatne dla poszczególnych grup w ich samodzielnej pracy.

Spotkania w studio słuchowiskowym PRW odbywały się, dzięki życzliwości pracowników radia, co dwa tygodnie (we czwartki)..

Część II projektu: POMARAŃCZOWA ALTERNATYWA - MAJOR

Uczennice zebrały informacje bibliograficzne, znalazły źródła informujące o Pomarańczowej Alternatywie. W tym celu udały się do Biblioteki Miejskiej, Biblioteki Pedagogicznej i Biblioteki Uniwersyteckiej. Sprawdziły też informacje o filmach dokumentalnych traktujących o Pomarańczowej Alternatywie. Następnie podzieliły między sobą zadania do opracowania.

Etap 2.

Przygotowanie do pracy nad projektem

Część I projektu

✓ Pierwsze wyjście do radia miało charakter zapoznawczy. Spotkanie z bohaterem projektu – Marią Woś, najstarszym pracownikiem radia wrocławskiego – było owocnym doświadczeniem. Mieliśmy okazję wysłuchać kilku archiwalnych nagrań z reportażami jej autorstwa. Podczas kolejnych spotkań Krzysztof Zamirowski przygotował aparaturę potrzebną do słuchania nagrań ze starych taśm i zapoznaliśmy się z audycją *My nastolatki*, reportażem *Pijane wróbelki* oraz tendencyjnymi nagraniami z czasów PRL-u, dotyczącymi spotkań kulturalno- oświatowych w zakładach pracy. Następnie przydzieliliśmy każdemu uczestnikowi spotkania zadania.

✓ Następne spotkanie w radiu dotyczyło obróbki dźwięku. Uczniowie przy pomocy profesjonalnej aparatury z nowoczesnymi programami uczyli się, jak eliminować ciszę radiową, jak pozbyć się niepotrzebnych dźwięków. Każdy z nich pracował nad materiałem, który wcześniej nagrał w studio słuchowiskowym.

✓ Praca indywidualna. Uczniowie mieli zapoznać się z książką powstałą na pięćdziesięciolecie radia *Tu Polskie Radio Wrocław*. Przeczytali wybrane artykuły, a szczególnie zapoznali się z autorskim artykułem Marii Woś pt. *To se ne vrati, czyli polaryzacje*.

✓ Kolejne spotkania odbywały się indywidualnie z poszczególnymi uczniami. Pierwsze dotyczyło pracy pani Woś w redakcji młodzieżowej. Podczas nagrania była również obecna uczestniczka i współtwórczyni programów - Zofia Gebhard. Następne spotkanie polegało na montażu nagrania i oczyszczeniu go z niepotrzebnych dźwięków, aby powstał profesjonalny materiał gotowy do emisji w rozgłośni radiowej. Młodymi dziennikarzami opiekował się Krzysztof Zamirowski.

Zadania dla uczniów

Przeprowadzenie wywiadu z Marią Woś w kategoriach:

- praca w Redakcji Młodzieżowej;
- anegdota – praca dziennikarza od podszewki;
- praca dziennikarza w okresie PRL-u.

Część II projektu

Uczennice podczas spotkania otrzymały od nauczyciela zadania do wykonania. Ta część projektu umożliwiała większą kreatywność uczniów i samodzielne gromadzenie materiałów.

Zagadnienia do opracowania

- Historia ruchu kontrkulturowego Provos.
- Partia Krasnoludków – anarchistyczny ruch społeczno-artystyczny.
- Życiorys przywódcy ruchu: Waldemara Fydrycha (Majora).
- Symbolika kolorów – czerwony, żółty, pomarańczowy.
- Pomnik Olafa Brzeskiego – Krasnal. Pierwsze miejsce spotkań Pomarańczowej Alternatywy.
- Powstanie manifestu surrealizmu socjalistycznego; jego główne tezy.
- Wyjaśnienie pojęć: surrealizm i socjalizm, stan wojenny.
- Opisy happeningów przygotowywanych przez Pomarańczową Alternatywę.
- Ulotki Pomarańczowej Alternatywy zachęcające do udziału w akcjach ruchu.
- Wystawy artystyczne o Pomarańczowej Alternatywie.
- Współczesne ruchy kontestacyjne a Pomarańczowa Alternatywa.
- Współczesne związki Wrocławia z krasnoludkami.
- Tu m. in.: akcja Radia Wrocław – nowe nazwy ulic¹, mapa Wrocławia – trasą współczesnych krasnali.

Bibliografia

- Filmy o Pomarańczowej Alternatywie:
Major, albo rewolucja krasnoludków - Maria Zmarz - Koczanowicz;
Pomarańczowa Alternatywa - Mirosław Dembiński.
- Artykuły o Pomarańczowej Alternatywie:
Fydrych W. , *Autobiografia*, [w:] Odra 2001, nr 7/8.
Fydrych W. , *Krasnoludki na murach i ulicach*, [w:] Odra 2001, nr 9.
Fydrych W. , *Papier toaletowy i bitwa pod Śnieżką*, [w:] Odra 2001, nr 10.
Kamieński Ł., *Twierdza Wrocław*, [w:] Rzeczpospolita 2008 z dnia 11.02.
Łęcka G., *Major ściął włosy....*, [w:] Polityka 1997, nr 16.
Skiba K. , *Skibą w mur*, [w:] Wprost 2004, nr 30.

Etap 3.

Realizacja zadań projektowych

Podczas pracy nad pierwszą częścią projektu uczniowie pracowali w Bibliotece Pedagogicznej, Miejskiej i Uniwersyteckiej. Rozmawiali również z historykami i nauczycielami WOS-u, a także korzystali z pracy magisterskiej studenta historii. Szczególnie bogatego materiału dostarczyły uczniom rozmowy ze świadkami historii, a jedna z nich, utrwalona dźwiękowo, została wykorzystana podczas prezentacji projektu. Uczniowie starali się pokazać historię ruchu jako żywą i aktualną, dlatego też pracowali w terenie. Udało im się odnaleźć krasnale namalowane na budynkach, ocalałe dzięki zainteresowaniu ich mieszkańców.

Problem sprawiło dotarcie do publikacji na temat Pomarańczowej Alternatywy: *Żywość Mężów Pomarańczowych* Waldemara "Major" Fydrycha, *Hokus Pokus czyli Pomarańczowa Alternatywa* Bogdana Dobosz a i Waldemara Fydrycha; *Wrocław walczy o wolność* Beaty Maciejewskiej, Elżbiety Lukierskiej, Mieczysława Michalaka. Powstały one w ostatnich latach i nie

---

¹ Sprawcami zamieszania okazało się Polskie Radio Wrocław oraz władze miasta, którzy w ten sposób chcieli uczcić Prima Aprilis. Wiceprezydent miasta Wojciech Adamski poinformował, że złapano jednego ze sprawców. *Teraz gilgoczemy szefa grupy w stopy, żeby zdradził, gdzie ukrywa się reszta* - żartował W. Adamski.

są dostępne w bibliotekach. Cena jednej z nich, bardzo przydatnej odstrasza, więc...zaczęliśmy traktować Empik jako bibliotekę. W mediatece nie udało nam się wypożyczyć filmów dokumentalnych, ale udało nam się je kupić i mogliśmy pokazać jak wyglądały happeningi na Świdnickiej.

Młodzi dziennikarze pracowali w „prawdziwym” studiu radiowym, na profesjonalnym sprzęcie.

W radiu pracę mieliśmy ułatwioną. W archiwach radiowych pani Woś wyszukiwała ciekawe nagrania, prezentowała je nam na bardzo starym sprzęcie do odtwarzania. Maria Woś poświęcała swój wolny czas, żeby nam udzielać wywiadów, rekomendowała nas u swoich przyjaciół. Dzięki panu Zamirowskiemu nasz materiał został przygotowany w formie właściwej do emisji na antenie radiowej.

Etap 4. Prezentacja

Dziewczynki opowiadające o Majorze i Pomarańczowej Alternatywie wykorzystały filmy i prezentację multimedialną.

Prezentacja **wyników I części badań** odbyła się w XIII LO we Wrocławiu, w obecności konsultanta projektu oraz klasy II a i uczestników warsztatów radiowych. Podczas prezentacji uczniowie korzystali z prezentacji w PowerPoint, mapy krasnoludków Wrocławia, oryginalnych ulotek PA, filmów i nagrań radiowych. Prezentujący zaangażowali grupę do złożenia układanki sprawdzającej wiadomości zdobyte podczas prezentacji. Uczniowie pracowali przy piosence Kazika Arachja.

Na koniec prezentacji o Pomarańczowej Alternatywie słuchacze układali jej podsumowanie

Podsumowanie części drugiej projektu odbyło się podczas ostatnich zajęć w radiu wrocławskim. Pani Woś, po wysłuchaniu nagrań, oceniała je pod względem merytorycznym oraz przedstawiała swoje uwagi dotyczące strony technicznej pracy. Sugerowała uczniom, jak zadawać pytania, aby otrzymać wyczerpującą odpowiedź. Nasz nauczyciel był wymagający ale dzięki temu zdobyliśmy wiele cennych doświadczeń związanych z pracą dziennikarza radiowego. Otrzymaliśmy również wybrane felietony Marii Woś na nośniku CD do wykorzystania w pracy w szkole. Wcześniej, podczas spotkań w radiu, omawialiśmy główne cechy tego gatunku, szczególnie ulubionego przez dziennikarkę.

Etap 5.

Ocena i co dalej

Uczniów pracujących w radiu oceniła opisowo pani Woś. Grupa prezentująca projekt o Majorze i Pomarańczowej Alternatywie została oceniona przez kolegów z klasy. Wybraliśmy trzy osoby, które otrzymały karty oceny – poniżej schemat karty.

Karta oceny prezentacji

Przedmiot oceny	Ocena opisowa	Punktacja (min./max.:1/10)
Wartość merytoryczna		
Język prezentacji (poprawność gramatyczna, umiejętności perswazyjne)		

Zamysł kompozycyjny (umiejętność wykorzystania czasu, logiczny podział prezentowanego materiału)		
Materiały pomocnicze (zdjęcia, nagrania CD, filmy, plansze)		
Podział pracy w grupie (wypełnia nauczyciel)		

Nagrania z fragmentami reportaży, felietonów i wywiadami zamierzam wykorzystać podczas realizowania tematów językowych w klasach dziennikarskich w przyszłym roku. Najpierw wysłuchamy w klasie nagrań stworzonych w Radio Wrocław. Uczniowie zaciekawieni przykładami tekstów stworzonych przez swoich kolegów podczas pracy nad projektem, zrobią plakat z przedrukowanym fragmentem felietonu i zaznacza na nim odpowiednie sposoby realizacji cech gatunku. Ciekawym zadaniem, łączącym tematykę zajęć języka polskiego z warsztatami dziennikarskimi, będzie napisanie felietonu na wybrany temat. Myślę, że uczniowie chętnie podejmą tę pracę, ponieważ część merytoryczna lekcji będzie zrealizowana przez ich starszych kolegów.

ANEKS

Zał. 1. Pomnik postawiony w miejscu, gdzie rozpoczynały się akcje Pomarańczowej Alternatywy.

Zał. 2. Redaktor Maria Woś przy pracy montażowej.

Zal. 3. Waldemar Frydrych, czyli Major.

Zal. 4. Major na czele „rewolucjonistów”.

